

Jaime Vándorra emlékezem

Március 19-én délután négy órakor Budapest szívében a Dohány utcában a nagy zsinagóga előtti Herzl téren álltam, ahol éppen a magyarországi holokauszt kezdetének 70. évfordulója alkalmából tisztelegtünk az áldozatok emléke előtt. 1944-ben ezen a napon lépték át a német megszálló csapatok Magyarország határait, megpecsételve ezzel számos magyar ember sorsát, mindössze azért, mert zsidónak születtek. Közülük sokan a náci haláltáborokban végezték, sokuk vére pedig a magyar nyilaskeresztesek gyilkos lelkén szárad.

Miközben a szónokok – *Heisler András* és *Zoltai Gusztáv*, a Magyarországi Zsidó Hitköz-

ségek Szövetsége elnöke és ügyvezető igazgatója, *dr. Karsai László* történész és mások – megemlékező szavait hallgattam, gondolataim ahhoz a *Jaime Vándorhoz* szálltak, aki csupán két nappal korábban, 2014. március 17-én hunyt el Barcelonában.

Jaime Vándor azon kevés magyar zsidó gyerekek egyike volt, aki a spanyol követség védelmét élvező Szent István park 35. szám alatti védett házban túlélte a náci megszállást. Az akkor mindössze 11 esztendőes kisgyermek – édesanyjával és testvéreivel, sok más családdal egyetemben – a követség ügyvivői tisztét betöltő

spanyol diplomata, *Angel Sanz Briz* bátorságának, határozott fellépésének, felkészültségének és emberségének köszönheti megmenekülését. Ezért kezdetektől 1947-től új életet Spanyolországban, ahol elismert nyelvészé, költővé, publicistává, professzorrá és a holokauszt egyik legismertebb spanyolországi tanújává vált.

Spanyolország nagykövetségént, valamint annak az Eötvös utca 13. alatti ingatlan jelenlegi lakójaként, amely majd száz éve ad otthont Spanyolország diplomáciai képviseletének, különös módon megérintett Jaime Vándor halálhíre. E gyönyörű város utcáit járva, ahol számtalan viszontagságos esemény zajlott le, ahol megannyi remény született és omlott porrá a vészkorszakban, minden alkalommal megrendít az a mérhetetlen szenvedés, amely tíz szörnyűségi hónapon át volt a magyarországi zsidók osztályrésze. Bár személyesen nem ismer-

hettem Vándort, a korán felnőtte válni kényeszerült gyermek emlékeiből készült írásai személyes ismerősömmé teszik őt. A szovjet csapatok 1945-ös érkezése Budapestre a menekülést jelentette a náci rémuralom alól. Ami azután, a vasfüggöny bárdként való lehullása után történt, Európa negyven éven át tartó megosztottsága, már egy másik, még ma is elmesézésre váró történet.

Néhány nappal később egy hétfő délután ismét megemlékezésre voltam hivatalos. A Duna mellett, az Antall József rakparton, a „cipők rakpartján” mécses gyűjtve róttuk le tiszteletünket a holokauszt áldozatai előtt. Budapest kék egére emelve tekintetemet, fohászom az áldozatok mellett ezúttal az akkori kis túlélőért is szólt, Jaime Vándorért, egy jó és igaz emberért.

ENRIQUE PASTOR DE GANA
SPANYOLORSZÁG NAGYKÖVETE